

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 321/08-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. októbra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. H. M., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1, 2 a 3 a podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 122/03 a jeho rozsudkami z 31. mája 2006 a 28. novembra 2007 a základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12 Co 118/08 z 29. mája 2008, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. H. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. septembra 2008 doručená sťažnosť Mgr. H. M. (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej ako „odporkyňu“

označila Mgr. V. K. (ďalej len „žalovaná“), a ako porušovateľov svojich práv Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) a Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“), pričom uviedla, že sťažnosť smeruje proti:

„- rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 Co/118/08, zo dňa 29. 5. 2008,

- rozsudku Okresného súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 C/122/2003-543, zo dňa 28. 11. 2007,

- rozsudku Okresného súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 C 122/2003-435, zo dňa 31. 5. 2006.“

Sťažovateľka zároveň požiadala o ustanovenie advokáta na jej zastupovanie v konaní pred ústavným súdom argumentujúc, že *„nemôžem si dovoliť právne zastúpenie hrať, a ani takého advokáta nemôžem nájsť“*.

Sťažovateľka priložila k sťažnosti spolu štyri rozhodnutia všeobecných súdov, proti ktorým jej sťažnosť smeruje a z obsahu ktorých ústavný súd pri posudzovaní sťažnosti vo svojom ďalšom postupe taktiež vychádzal, keďže sťažnosť bola podľa jeho názoru napísaná nezrozumiteľne, až zmätočne. Z ich obsahu vyplýva, že sťažovateľka podala 10. júla 2003 okresnému súdu návrh, v ktorom sa domáhala ochrany osobnosti z dôvodov dlhodobých útokov zo strany žalovanej proti jej osobe. Žiadala odstrániť následky neoprávneného zásahu a poskytnúť jej primerané zadosťučinenie vo forme ospravedlnenia a odvolania napadnutých výrokov v písomnej forme, taktiež žiadala zaplatiť 100 000 Sk ako nemajetkovú ujmu.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 12 C 122/03 z 31. mája 2006 návrh sťažovateľky zamietol, konanie o zaplatenie nemajetkovej ujmy zastavil a zaviazal sťažovateľku nahradiť žalovanej trovy konania a uložil jej uhradiť aj trovy vzniknuté štátu. Krajský súd 7. decembra 2006 uznesením sp. zn. 12 Co 255/2006 na základe odvolania sťažovateľky napadnutý rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd 28. novembra 2007 vo veci rozhodol rovnako ako 7. decembra 2006. Sťažovateľka opäť podala odvolanie, ktorému krajský súd rozsudkom sp. zn. 12 Co 118/08 z 29. mája 2008 čiastočne vyhovel,

keď napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalovaná bola zaviazaná zdržať sa v budúcnosti ústnych a písomných vyjadrení znevažujúcich česť, dôstojnosť, vážnosť, zdravotný stav, minulosť a súkromie sťažovateľky. Ďalej bola žalovaná zaviazaná poskytnúť sťažovateľke primerané zadosťučinenie v súdom určenej písomnej forme. Návrh v časti ospravedlnenia v širšom rozsahu (ako žiadala sťažovateľka) a zaplatacia nemajetkovej ujmy v peniazoch krajský súd zamietol. Žiadnemu z účastníkov konania a ani štátu nepriznal právo na náhradu trov konania.

Sťažovateľka v sťažnosti podrobne, avšak do značnej miery bez logickej súvislosti opísala, v čom vidí porušenie svojich označených základných práv, a žiadala, aby ústavný súd vydal tento nález:

1). *Okresný súd v Banskej Bystrici, vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 122/03 porušil právo Mgr. H. M. (...) na prejednanie veci bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.*

2). *Okresný súd v Banskej Bystrici porušil právo na spravodlivé súdne konanie, keď túto vec na ochranu osobnosti zamietol, čím porušil čl. 46 ods. 1, ods. 2 Ústavy SR.*

3). *Okresný súd v Banskej Bystrici porušil navrhovateľke i právo v čl. 19 ods. 1 a čl. 19 ods. 3 Ústavy SR, právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, toto právo bolo porušené aj Obvodným úradom, predtým Okresným úradom OVVS v Banskej Bystrici - zbieranie nepravdivých informácií - marenie možnosti sa brániť, utajovanie informácií o jej osobe – o mne bránenie prieniku spravodlivosti – dôkaz pravdy.*

4). *Navrhovateľke bolo porušené i právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo zneužívaním údajov o svojej osobe a nielen vo vzťahu k V. K. ale i k štátnym orgánom, informácie jej boli poskytované štátnymi úradníkmi, ktoré opísala, mená úradníkov uvádza v listoch. Mlčanlivosť.*

5). *Krajský súd v Banskej Bystrici i keď menil rozsudok Okresného súdu v Banskej Bystrici porušil navrhovateľke... právo na spravodlivé súdne konanie...*

6). *Krajský súd v Banskej Bystrici v rozsudku uvádza, že u odporkyne súd prihliadol na vek odporkyne a na to, že je starobná dôchodkyňa, čo tiež považujem za porušenie môjho práva na spravodlivé súdne konanie s ohľadom na vek odporkyne, mne však zničila život –*

zamestnanie, zásah do rodiny, úrady. Dodnes koná proti mne, izolovala ma od ľudí. Nerešpektuje Krajský súd a dodnes sa mi neospravedlnila. Kvôli nej som na sociálnych dávkach. Útoky pretrvávajú dodnes – č. k. 7 C 147/06. Dodnes nič neoľutovala a štát ju chráni. Mňa poškodila a trpím doteraz. I starší nesú zodpovednosť. Mala sa správať v norme zákona. Každé konanie ma poznačilo. Na čo mi je rozsudok, keď ho nemusí rešpektovať a zohľadňuje sa jej vek. Ja som jej obeť. Jej zásahy ma poškodili na duši i finančne.

7). Mgr. H. M. priznáva finančné zadosťučinenie za prieťahy v súdnom konaní v sume, podľa zváženia súdu...

8). Okresný súd v Banskej Bystrici i Krajský súd v Banskej Bystrici porušil právo navrhovateľky, keď jej neustanovil JUDr. R. R., načo mala právny nárok, pretože bol náhradník za Mgr. E. K., ktorá jej bola ustanovená na základe splnených podmienok a taktiež i JUDr. M. M., podmienky boli rovnaké pre všetkých troch). Konali v rovnakej veci. Preto Okresný súd v Banskej Bystrici je povinný jej uhradiť na adresu 6 400 Sk sumu, ktorú si musela zapožičať na zálohu pre právneho zástupcu, aby sa vo veci konalo, podľa požiadaviek sudkyne...

Preto žiadam vrátiť sumu 6 400,- Sk, ktorú ako dlžobu musím vrátiť. Túto škodu mi spôsobil Okresný súd v Banskej Bystrici.

9). Mgr. H. M. priznávame nemajetkovú ujmu vo výške, ktorú po zvážení určí súd, alebo právny zástupca pridelený od súdu...

10). Povinnosť nahradiť trovy právneho zastúpenia, k rukám ustanoveného právneho zástupcu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Keďže sťažovateľka nie je zastúpená advokátom (avšak o jeho ustanovenie požiadala), ústavný súd vychádzal pri vymedzení predmetu sťažnosti nielen z jej petitu, ktorým je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný, ale aj z jej odôvodnenia, t. j. zaoberal sa možným porušením týchto základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1, 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

1. K namietanému porušeniu základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, základného práva na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe podľa čl. 19 ods. 3 ústavy, základného

práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označenými rozsudkami okresného súdu

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Zo sťažnosti, ako aj z priloženej dokumentácie vyplýva, že proti označeným rozsudkom okresného súdu mala sťažovateľka právo podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok (čo aj využila), o ktorom bol oprávnený rozhodnúť krajský súd ako odvolací súd.

Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaniach sťažovateľky proti označeným rozhodnutiam okresného súdu vylučuje právomoc ústavného súdu, a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky, v časti namietajúcej porušenie jej práv podľa ústavy a dohovoru

označenými rozhodnutiami okresného súdu pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozsudkom krajského súdu

Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v občianskoprávnom spore (m. m. II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

Pokiaľ sťažovateľka namieta porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd tiež zdôrazňuje, že jeho ingerencia do výkonu právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade nezlučiteľnosti ich rozhodnutí a postupov, ktoré ich vydaniu predchádzali, s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (m. m. I. ÚS 74/02, I. ÚS 236/03, IV. ÚS 164/04, IV. ÚS 216/05).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon.

Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu,

porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy), v danom prípade Občianskeho zákonníka. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu teda predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana v zákonom predpokladanej kvalite poskytne.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Sťažovateľka namieta porušenie svojich označených práv rozsudkom krajského súdu sp. zn. 12 Co 118/08 z 29. mája 2008, ktorým bolo jej odvolaniu čiastočne vyhovené, keď krajský súd zmenil rozsudok okresného súdu tak, že:

«... odporkyňa je povinná zdržať sa v budúcnosti ústnych a písomných vyjadrení znevažujúcich česť, dôstojnosť, vážnosť, zdravotný stav, minulosť a súkromie navrhovateľky, predovšetkým vyjadrení ako:

- je to príslušníčka ŠTB, alebo psychicky chorá*
- trpí chorobou podozrievania, alebo že má fašistické spôsoby prenasledovania čestných ľudí*
- že sa vyhráza, že pracuje na ŠTB*
- je podľa písma chorá, prevláda u nej paranoja s prechodom do schizofrénie, mala by sústavne užívať lieky.*

Odporkyňa je povinná poskytnúť navrhovateľke primerané zadosťučinenie vo forme ospravedlnenia v písomnej forme, ktoré zašle na adresu navrhovateľky v lehote 1 mesiaca

od právoplatnosti tohto rozhodnutia a ktoré bude znieť nasledovne:

„Týmto sa ospravedlňujem pani H. M., že som na jej adresu uvádzala nasledujúce nepravdivé výroky, ktoré som verejne rozširovala a odvolávam nasledovné výroky:

- je to príslušníčka ŠTB, alebo psychicky chorá*
- trpí chorobou podozrievania alebo, že má fašistické spôsoby prenasledovania čestných ľudí*
- že sa vyhráža, že pracuje na ŠTB*
- je podľa písma chorá, prevláda u nej paranoja s prechodom do schyzofrémie, mala by sústavne užívať lieky.*

Tieto tvrdenia, ktoré som vyjadrila sú nepravdivé a hrubo zasahujú do osobnostných práv pani H. M., za čo sa jej ospravedlňuje“.»

Návrh v časti ospravedlnenia v širšom rozsahu a v časti nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch bol krajským súdom zamietnutý.

Podstatou sťažovateľkinej námietky obsiahnutej v jej sťažnosti (opätovne pripomínajúc, že odôvodnenie sťažnosti nebolo dostatočne zrozumiteľné a konzistentné) je podľa názoru ústavného súdu tvrdenie, že skutkové a právne závery krajského súdu vyjadrené v rozsudku sp. zn. 12 Co 118/08 z 29. mája 2008 sú nesprávne, pretože podľa jej názoru mali byť do textu ospravedlnenia zahrnuté aj iné výroky vyslovené žalovanou (napr. *„že moja mamka nikdy nebola zavolaná na školstvo na pohovor, aby ma dala liečiť“*, *„na tejto škole vydierala žiakov - deti, mala nepríjemnosti s rodičmi, preto zavolali jej matku na OÚ odbor školstva, aby dala dcéru liečiť“*, a hlavne *„že p. M. nemohla ani učiť ani robiť vychovávateľku, že mali potvrdenie od lekárky, že nie je schopná túto prácu vykonávať“*). Taktiež jej mala byť priznaná aj nemajetková ujma v peniazoch, pretože podľa jej názoru bolo preukázané, *„že z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých mojej osobe vzhľadom na postavenie žalobcu v rodine a v spoločnosti, išlo zo strany žalovanej o také zásahy, že nestačilo zadostučinenie podľa § 13 ods. 1“*.

V odôvodnení označeného rozsudku krajského súdu (v časti, v ktorej nevyhovel návrhu sťažovateľky) sa okrem iného uvádza:

«Súd nevyhovel návrhu navrhovateľky ohľadne uloženia povinnosti odporkyňi zverejniť ospravedlnenie na vchodových dverách v bloku (...), a to z dôvodov, že „vchodové dvere“ nie sú vhodným miestom na zverejňovanie oznamov, neslúžia na internú informáciu bývajúcich. Taktiež vzhľadom na určitý časový odstup od neoprávneného zásahu súd prihliadol aj na, že mohlo dôjsť k výmene obyvateľov v rámci bytového domu a nie každý je oboznámený so vzťahom medzi navrhovateľkou a odporkyňou. Navrhovateľka má možnosť podľa vlastného uváženia zverejniť ospravedlnenie na vhodnom mieste. Navyše odporkyňa v súčasnej dobe už v tom istom bytovom dome ako navrhovateľka, nebýva.

Čo sa týka nepravdivosti uvádzaných vyjadrení odporkyňou na adresu navrhovateľky, v konaní bolo preukázané správou Ústavu pamäti národa Bratislava zo dňa 19. februára 2004, z ktorej vyplýva ohľadne činnosti štátnej bezpečnosti, že údaje o osobe navrhovateľky sa v materiáloch, ktoré ústav prevzal a spracoval k tomuto dňu, nenachádzajú. Zo Správy Slovenskej grafologickej spoločnosti Ž. zo dňa 15. 07. 2005 vyplynulo, že odporkyňa je členkou Slovenskej grafologickej spoločnosti od roku 1999, nie je však členkou výkonného výboru, nie je ani štatutár spoločnosti a môže vystupovať na verejnosti len ako súkromná osoba. Z tejto správy vyplýva, že čo sa týka posudzovania psychickej choroby, vyjadrovať sa bližšie ku chorobe iného človeka podľa písma, je možné len v prípade lekára, ktorý má príslušné odborné vzdelanie aj v oblasti grafológie. Preto odporkyňa nemohla usúdiť z písomného prejavu navrhovateľke diagnózu psychickej porúch.

Súd zamietol návrh navrhovateľky ohľadne povinnosti odporkyne zdržať sa vyjadrení a ospravedlniť sa za výroky „na tejto škole vydierala žiakov - deti, mala neprijemnosti s rodičmi, preto zavolali i matku na OÚ odbor školstva, aby dala svoju dcéru liečiť, „použitie odporkyňou v liste adresovanom Okresnému úradu v Banskej Bystrici, oddelenie všeobecnej vnútornej správy z 19. novembra 2002. Odporkyňa uviedla, že toto sa dozvedela od učiteľky Š. Odporkyňa obdobný obsah použila aj v liste adresovanom OPZ - Banská Bystrica zo dňa 24. 04. 2002. Navrhovateľka preukázala listom Okresného úradu v Banskej Bystrici, odboru školstva, mládeže a telesnej kultúry zo dňa 22. 05. 2003, že sťažnosti od rodičov žiakov voči osobe navrhovateľky sa na Okresom úrade odbore školstva, mládeže a telesnej kultúry nenachádzajú. Sama navrhovateľka však na pojednávaní dňa 31. marca

2006 uviedla, že učila na Základnej škole vo V. a mala tam určité neprijemnosti s rodičmi žiakov. Na adresu navrhovateľky odporkyňa použila výraz „hyena“ taktiež v liste zo dňa 19. novembra 2002, pričom zo strany odporkyne došlo k použitiu tohto expresívneho výrazu v súvislosti s tým, že navrhovateľka mala osočovať dcéru a syna odporkyne, konkrétne v kontexte vety „za osočovanie mojej dcéry a syna, ktorí nemajú s hyenou nič spoločné, ani ju nepoznajú, ani ona ich“. Rovnako v tomto liste zo dňa 19. novembra 2002 bolo použité aj vyjadrenie odporkyne na adresu navrhovateľky „že p. M. nemohla učiť ani vychovávateľku robiť, že mali potvrdenie od lekárky, že nie je schopná túto prácu vykonávať“, o čom odporkyňa mala informovať p. K.

V tomto prípade ide len o subjektívne vyjadrenia odporkyne, ktoré uviedla síce v uvedenom liste, avšak ako sprostredkované informácie. Tieto vyjadrenia nedosahujú intenzitu zásahu do osobnostných práv navrhovateľky v rozsahu potrebnej ochrany. Rovnako aj vyjadrenia odporkyne na adresu navrhovateľky „zastáva vandalizmus a teror v bloku“, „menová vydierala bývalého predsedu členskej schôdze pána V. a náš výbor členskej schôdze bloku“, „menovaná sústavne nadáva na ľudí v bloku, že sú nakazení“ použité v liste adresovanom SBD Banská Bystrica zo dňa 24. 04. 2002 a v liste zo dňa 06. mája 2002 adresovaného OÚ Banská Bystrica, odbor vnútorných vecí sú reakciou a hodnotením prístupu navrhovateľky k otázkam týkajúcich sa činnosti a konania samotného bývania v bytovom dome a činnosti výboru členskej schôdze. I keď odporkyňa volila ostrejšie slová ako „vandalizmus“, „teror“, „vydieranie“ je potrebné tieto výrazy skôr chápať v prenesenom slova význame ako určitú nadsázku a zvýraznenie hodnotenia konania navrhovateľky. Takéto vyjadrenie nie sú objektívne spôsobilé zasiahnuť do osobnostných práv navrhovateľky a sú skôr len prejavom väčšieho citového zainteresovania sa odporkyne v posudzovaní konkrétnych skutočností, keďže aktívne pracovala v orgánoch SBD B., za čo jej bolo udelené aj čestné uznanie zo dňa 07. 12. 2004.

Súd zamietol návrh navrhovateľky aj na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 50.000,- Sk.

Výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sa určuje s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Priznanie zadosťučinenia v peniazoch súdom v zmysle ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predpokladá splnenie zákonom kvalifikovaných podmienok, t. j. ak po a) morálne

zadosťučinenie sa javí v konkrétnom prípade nepostačujúcim a po b) neoprávneným zásahom došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby, alebo i vážnosti v spoločnosti v značnej miere. Závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje najmä so zreteľom na jej intenzitu, rozsah a na jej ohlas ako aj na dĺžku jej trvania. Navrhovateľka v konaní nepreukázala splnenie zákonných predpokladov pre priznanie nemajetkovej ujmy. Nebolo preukázané, že by v značnej miere bola znížená dôstojnosť navrhovateľky alebo jej vážnosť v spoločnosti. Nebolo preukázané, že by na základe vyjadrení odporkyne došlo buď zo strany spolubývajúcich v bytovom dome, teda susedov, resp. známych alebo aj nezainteresovaných osôb, u týchto osôb k zmene postoja voči navrhovateľke, alebo v ich očiach tieto vyjadrenia odporkyne by boli v značnej miere znížili dôstojnosť a vážnosť navrhovateľky, čo by sa mohlo odzrkadliť aj v správaní sa okolia voči navrhovateľke.»

Ústavný súd v prípadoch, keď riešil problematiku možného porušenia základného práva na súdnu ochranu konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu, uviedol, že právo na súdnu ochranu, resp. spravodlivý súdny proces neznamená právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Preto neúspech v súdnom konaní nemožno považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06).

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 209/04, III. ÚS 206/06, III. ÚS 78/07).

Ústavný súd ďalej konštatuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli

byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Krajský súd v namietanej časti rozsudku zaujal svoj názor k sťažovateľkou nastolenému problému a poukázal na to, aké skutkové zistenia a úvahy ho viedli k vyslovenému právnomu názoru. V odôvodnení rozhodnutia objasnil svoje úvahy o tom, prečo nezahrnul iné výroky do textu ospravedlnenia, ako aj prečo nepriznal nemajetkovú ujmu v peniazoch. Po preskúmaní spôsobu a rozsahu časti odôvodnenia napadnutého rozsudku a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľka uviedla v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký jeho výklad a aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s uvedenými článkami ústavy a dohovoru.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti konštatuje, že sťažovateľka namieta porušenie svojich označených práv takým rozhodnutím krajského súdu, ktoré zjavne nesignalizuje príčinnú súvislosť s možným porušením jej označených práv. Sťažovateľka bola v predmetnom spore žalobkyňou, krajský súd v jej veci na základe jej odvolania konal a rozhodol a svoje rozhodnutie náležite odôvodnil na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať. Právo na súdnu ochranu nemôže byť porušené tým, že všeobecný súd vysloví svoj právny názor, na jeho základe rozhodne a svoje rozhodnutie riadne odôvodní.

Vzhľadom na to ústavný súd vychádzajúc zo skutkových okolností, ktoré vyplynuli z predloženého rozhodnutia krajského súdu, z jeho právnych východísk a záverov, a konštatujúc, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné so sťažovateľkou označenými právami, odmietol sťažnosť sťažovateľky v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 a základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa čl. 46 ods. 3 ústavy označenými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu

Sťažovateľka namieta aj porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 2 a 3 ústavy, podľa ktorých kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd (odsek 2). Každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom (odsek 3). Zároveň sťažovateľka požaduje, aby jej ústavný súd priznal sumu 6 400 Sk z dôvodu náhrady škody, ktorú jej spôsobil okresný súd, keď si musela požičať túto sumu ako zálohu pre právneho zástupcu, keď okresný súd nevyhovel jej žiadosti o ustanovenie advokáta.

Ústavný súd konštatuje, že čl. 46 ods. 2 ústavy je na napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, ktoré nerozhodovali vo veci sťažovateľky podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, t. j. podľa ustanovení upravujúcich správne súdnictvo, zjavne neaplikovateľný a z toho dôvodu je sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnená pre neexistenciu priamej súvislosti medzi namietanými skutočnosťami a základným právom, porušenie ktorého sťažovateľka namietala (napr. I. ÚS 44/03).

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 46 ods. 3 ústavy ústavný súd uvádza, že na konanie o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu alebo orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom je daná právomoc všeobecných súdov podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení zákona č. 215/2007 Z. z. Takýto prístup zodpovedá doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (napr. II. ÚS 71/04).

Vzhľadom na to ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy označenými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu pre nedostatok svojej právomoci.

4. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v označenom konaní

Pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti vychádzal ústavný súd zo svojej stabilizovanej judikatúry, podľa ktorej podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie právnej neistoty, v ktorej sa nachádza fyzická osoba alebo právnická osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu (III. ÚS 61/98). Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že ochranu základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravenému v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd poskytuje len vtedy, ak bola ústavnému súdu podaná v čase, keď k namietanému porušovaniu práva ešte dochádza a nečinnosť orgánu verejnej moci v tom čase ešte trvá (napr. mutatis mutandis II. ÚS 387/06).

Zo sťažnosti, ako aj z predložených príloh zjavne vyplýva, že v čase jej doručenia ústavnému súdu (9. septembra 2008) okresný súd vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 122/03 už nekonal, pretože konanie bolo skončené 16. júla 2008, keď nadobudol právoplatnosť rozsudok krajského súdu sp. zn. 12 Co 118/08 z 29. mája 2008, t. j. v čase doručenia sťažnosti sťažovateľky ústavnému súdu k porušovaniu jej označeného základného práva postupom (nečinnosťou) okresného súdu už nemohlo dochádzať.

Na základe toho ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky je v tejto časti zjavne neopodstatnená, a preto ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde po jej predbežnom prerokovaní z tohto dôvodu v tejto časti odmietol (podobne napr. II. ÚS 184/06).

5. K namietanému porušeniu práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru označenými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu

Sťažovateľka síce v odôvodnení sťažnosti nekonkretizovala, v čom vidí porušenie svojho práva podľa čl. 13 dohovoru, podľa ktorého každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností, avšak z dôvodu, že nie je zastúpená advokátom, ústavný súd sa zaoberal aj možným porušením tohto práva.

Ústavný súd poznamenáva, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva čl. 13 dohovoru sa vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. apríla 1988, séria A, č. 131, ods. 52). V danom prípade však ústavný súd k takémuto záveru nedospel.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva podľa čl. 13 dohovoru ústavný súd ďalej pripomína, že ak orgán štátu aplikuje platný právny predpis, jeho účinky (dôsledky) použitia nemožno považovať za porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 81/00, II. ÚS 63/03).

Právo na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru nemôže orgán verejnej moci porušiť vtedy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi jeho postupy v príslušnom konaní (m. m. IV. ÚS 36/04).

Skutočnosť, že sťažovateľka nebola v okolnostiach danej veci úspešná, nie je podstatná, keďže účinnosť prostriedkov nápravy pre účely čl. 13 dohovoru nezávisí na istote, že bude rozhodnuté v prospech sťažovateľa (napr. Vilvarajah a ďalší proti Spojenému kráľovstvu - 1991, Soering proti Spojenému kráľovstvu - 1989). Preto napadnuté konanie nesignalizuje žiadnu možnosť priamej príčinnej súvislosti s porušením

jej práva mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom podľa čl. 13 dohovoru.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sťažovateľky ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa jej žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. októbra 2008